

В. М. Король

ПРОПАГАНДА ПЕРЕВАГ НАЦИСТСЬКОГО ЛАДУ В МАТЕРІАЛАХ ОКУПАЦІЙНОЇ ПРЕСИ СУМЩИНИ (1941-1943 РР.)

Зроблено спробу проаналізувати матеріали окупаційних газет Сумської області, присвячених пропаганді переваг нацистського ладу.

Відразу після захоплення Сумщини у вересні-жовтні 1941 р. німці разом з формуванням окупаційних органів адміністрації доклали зусиль і до створення підконтрольних їм видань у головних містах області. Зі сторінок цих газет місцеве населення переконували у добрих намірах німців, створювали їм образ визволителів. Одночасно з критикою радянської системи, у пресі друкувалися матеріали, що розповідали про заможне та комфортне життя пересічних мешканців Німеччини, яким, як зазначалося, вони повністю завдячували нацистському ладу. Газета «Голос Охтирщини» писала: «Большевизм панував у советській Росії 24 роки і не виконав жадної з своїх медоточивих обіцянок. Націонал-соціалізм керує в Німеччині менше ніж 10 років і давно вже зробив більше ніж обіцяв» [1, с. 4].

У газетах розміщувалися фотографії, що ілюстрували досягнення нацистської держави. Публікувалася інформація, присвячена діяльності таких організацій, як: Німецький трудовий фронт [2, с. 4], Гітлерюгенд [3, с. 1], профспілка «Сила через радість», яка займалася організацією відпочинку робітників [4, с. 4]. Підкреслювалося, що завдяки зусиллям цих організацій кожен німець дійсно може реалізувати свої здібності у праці, навчанні чи спорті, отримати бажаний фах і заробіток, мати оплачувані відпустки, подорожувати та перебувати у будинках відпочинку. У статті «Як дбає Німеччина про потерпілих на війні вояків» наведено основні положення тогочасного німецького законодавства щодо скалічених на війні та механізми реалізації державного піклування про них. Згадано особливі умови реабілітації інвалідів, забезпечення їх посильною роботою чи можливістю отримати освіту, а також про виплату грошової допомоги, що гарантує достойне життя [5, с. 3].

З'являлися матеріали про життя селян та аграрну політику в Німеччині. Повідомлялося, що завдяки нацистським реформам землею почали володіти лише ті, хто її обробляє, а спекуляція землею зникла, оскільки торгівлю нею заборонили. Уряд почав

надавати селянам ділянки з державного земельного фонду та кредити [6, с. 3].

Змальовуючи у найкращих барвах життя у Німеччині, нацистська пропаганда ставила за мету нав'язати думку місцевому населенню, що за нових порядків і його згодом очікує таке ж саме благополуччя, забезпечене майбутнє. Своїх справжніх цинічних планів щодо України та українців нацисти людям не розголошували.

Навіть остарбайтерську програму у пресі було подано читачам як благо, яке не можуть оцінити лише темні та примітивні люди. В агітаційних матеріалах вказувалося, що від'їзд на роботу до Німеччини для молоді є надзвичайною можливістю навчитися престижній професії і отримати досвід роботи на найсучасніших підприємствах, досконало вивчити німецьку мову і просто побачити Західну Європу, долучитися до її культури. Обіцялося, що після укладення миру ці молоді люди повернуться і вже в якості кваліфікованих кадрів будуть відбудовувати місцеве народне господарство. Агітація щодо цього питання була насиченою та різноманітною. Крім статей, повідомлень і лозунгів у газетах друкувалися ще й листи остарбайтерів з позитивними відгуками про їхнє нове життя, фотографії українських робітників у Німеччині. Масовий відтік робочої сили з України завуальювався під обмін нею: «Німецькі техніки їдуть на Україну, щоб тут працювати, українці їдуть до Німеччини... В цьому випадку, значить, справа по суті зводиться до взаємного обміну робочою силою» [7, с. 2].

Необхідно зазначити, що окупаційна преса Сумщини була націлена не тільки на міських читачів, але й на жителів навколишньої сільської місцевості. Критикуючи радянську політику на селі, нацистська пропаганда усіяло намагалась підкреслити наміри здійснення німцями аграрної реформи в Україні. Розуміючи, що земельне питання є найбільш болючим для селян, їм обіцялося ліквідування колгоспів і надання земельних ділянок у приватне землеволодіння [8, с. 1]. На сторінках газет повідомлялося про нові аграрні порядки, збільшення присадибних ділянок [9, с. 2], а пізніше наводилася декларація А. Розенберга від імені німецького уряду про передання землі у приватну власність селянам в Україні [10, с. 1]. Афішувалася німецька допомога українському селу технікою,

породистою племінною худобою, засобами хімічного захисту рослин. Наголошувалося на вигідності українсько-німецьких стосунків на селі, відвертаючи увагу від грабіжницької політики гітлерівської Німеччини щодо окупованих територій, включаючи Сумщину.

Необхідно зазначити, що війна з партизанами та підпільниками позиціонувалася як боротьба зі злочинними бандами та захист громадської безпеки. Окупанти намагалися якнайбільше скомпрометувати тих, хто чинив опір. Для цього повідомлялося про грабунки та насилля щодо мирних жителів з боку партизан [11, с. 2]. У березні 1942 р. повідомлялося про затримання у селі Вшивка Путивльського району червоного зловмисника з ампулами бактерій чуми і холери, за допомогою яких він нібито намагався отруїти всі колодязі у селі [12, с. 1].

Таким чином, нацисти, застосовуючи однобічне висвітлення та перекручення фактів, докладали зусиль, щоб створити у населення загальне враження про сувору, але щирі й професійну владу, яка докладає зусиль, аби гарантувати достаток та безпеку населенню «визволеної» території.

Література

1. *Голос Охтирщини*. – 1942. – 30 серпня.
2. *Сумський вісник*. – 1942. – 4 жовтня.
3. *Сумський вісник*. – 1943. – 4 липня.
4. *Сумський вісник*. – 1942. – 7 жовтня.
5. *Сумський вісник*. – 1942. – 13 грудня.
6. *Сумський вісник*. – 1942. – 11 грудня.
7. *Відродження*. – 1943. – 1 травня.
8. *Сумський вісник*. – 1941. – 22 жовтня.
9. *Голос Охтирщини*. – 1942 – 7 травня.
10. *Сумський вісник*. – 1941. – 22 червня.
11. *Новий час*. – 1943. – 4 квітня.
12. *Путивлянин*. – 1942. – 22 марта.

Б. С. Кришук

РОЛЬ ПОДІЛЬСЬКОГО ПРОСВІТЯНИНА Ю.СІЦІНСЬКОГО У ПЕРЕКЛАДІ СВЯТОГО ЄВАНГЕЛІЯ

Розкрито роль члена товариства «Просвіта» Ю. Сіцінського у перекладі Святого Євангелія українською мовою, видання якого в подальшому сприяло поширенню української мови та україномовного навчання на теренах Подільського краю на початку ХХ століття.

Говорячи про українську справу початку ХХ століття, варто зазначити, що кінець 1905 р. ознаменував початок діяльності низки українських періодичних органів, які пропагували